

Kako je mlinar ukanil vraga...

(Belokranjska narodna.)

am doli za Gorjanci izvira izpod visoke, strme skale mala rečica — Krupa. Pod to skalo si je mlinar Mohal postavil tik pod jezom mlin. Krupa je gonila in vrtela težke mlinske kamne. Kamni so drobili zlato pšenico in rumeno debelačo v belo in koruzno moko.

Anti je bil lahko vesel stari mlinar. Voda je garala, on pa si je žvižgal in popeval ter rožljajal s srebrnimi penezi...

Bila je temna, gluha noč. Od Gorjancev do Kleka je bila nad Belo Krajino poveznjena gosta tema, kakor da bi s sajami namazal nebesni svod. —

V tisti noči je potrkalo na debelih, hrastovih dverih v mlinu. Zasuknil se je mlinar Mohal; nočnih obiskov ni bil vajen. Vseeno je vzel trsko iz čelešnika, stopil pred dveri ter zavpil:

»Kdo si, božja te dekla vzela!...«

Pred dvermi pa je samo nekaj nerazločno zamomljalo.

Ne mislite, da je bil mlinar plašljivec. O, ne! Saj je nosil stari Mohal že nekaj desetletij na hrbtu.

»Če je tudi volkodlak; med kamni ga zdrobim!« si je mislil in odprl dveri nastezaj. Pričeno je med dvermi in koj na to vzrastlo pod strop.

»Huuu... mlinar, žejen sem. Piti mi daj!« se je razkrečil ponočni gost za javorjevo mizo, tako da je razpelo v kotu kazal hrbet.

Mohal je bil dobra, krščanska duša. Pa je pred neznanca postavil poln barile. Čudni gost je nastavil nosec med zobe in vlekel vino iz barilca, da je pljusnilo v njem, ko ga je odložil...

»E, he, he, vseeno si dober, Mohal, saj si mi piti dal. Ampak zatožen si, da daješ prepoštene mere. Še posevkov si ne privoščiš!« je z globokim basom brundalo izza mize.

»Hm, kaj bi, ko mi srenja sama rada dá in dosti dá!«

»Ne bom se kosal s teboj! Zaukazano mi je, da ti malenco' zdrobim!« je gost prežeče vprl vanj zelene oči.

»Hm...!« se je namrdnil mlinar.

»Do svita, ko petelini zapojo, ti Krupo zamašim!« je še zatulil čudni gost in zdrvel kar skozi okno v črno noč.

»Bogme, sam vrag je to!« je strahoma izdaval stari Mohal. Še trikrat je zatulilo okroginkrog, potem pa se je razgubilo v leščevju nad strmo skalo.

»E, e, e, krošnjariti bom moral na sive dni!« je brundal predse stari mlinar in silno mu je bilo žal, da je dal piti samemu vragu iz barilca.

»Zakaj ga raje nisem podkrepelil,« si je očital. »Hoj, do zore je še dolgo, zdaj šele na dvanajsto teče!« je godrnjal iz zazval soseda:

»Oj, kume, bale k meni!« —

... Vrag pa je hrumel v Gorjance. Odlomil je od vrha svete Gere tri ogromne skale. Z njimi je hotel zasuti izvirek Krupe in zdrobiti mlin poštenega Mohala. Z debelimi verigami si je oprtil kamne; kakor tri ogromne kocke so bili in tiščali vragu grbo k tlom. Težko sopeč je nesel vrag peklensko kazen po obronkih hribov.

Medtem pa sta Mohal in sosed čula. Mlinar je prinesel prigrizek in pijače ter čakal s kumom zore.

»Ná, na božjo luknjo vleci... iz nosca ga je vrag!« je ponudil barile sosedu in zavrgel noseč.

Ko se je čas nagibal k jutru, se je Mohal pripognil čez prag. Napenjal je oči po zarji...

»Ne boš me useknill!« je jezno stisnil čez zobe, udaril nekajkrat s ploskimi rokami po stegnih, ob brgeše in zakikirikal.

Po vsej soseski so zapeli petelini...

Na Peščenku pa je tisti čas zaropotalo; trikrat je odjeknilo po vsej Beli Krajini.

Vrag je mislil, da petelini zoro budé. Odpadla mu je peklenska moč, spustil je kamne in odtulil cvret se v dno pekla...

Še danes leže na vrhu Peščenka trije ogromni kamni. V vrsti, kakor so odpadle vragu, leže tri kamenite kocke druga za drugo; na njih so vrezani odtisi verig. Kdor ne verjame, naj gre pogledat. Tudi v mlinu, na Krupi pobarajte, kjer je še danes mlinar, Mohalov potomec.

Toda za Boga! Ne pravite mu, da sem vam jaz povedal o mlinu, Krupi in o vragu! Stari čača Hlupar se ne dá rad med zobe...

Zapisal Lojze Zupanc.

Zakaj ima svečan najmanj dni.

Srbska narodna.

Bilo je rano spomladi, meseca sušca, ko je gnala neka žena svoje koštrune na pašo. Ko živalce nekoliko časa mulijo travico, ki je baš priklila iz zemlje, se privleče naenkrat gost oblak in začelo je snežiti. Žena začudeno gleda snežinke, potem pa se začne s sušca norčevati in ga zasmehovati, rekoč: »Glej ga, glej, sušca! Rad bi snežil, pa ne more.«

Ko sušec vidi, da ga žena zasmehuje, se napoti k svojemu prijatelju in sosedu svečanu ter ga prosi, naj mu posodi par dni.

Svečan je bil dober sosed, pa sušču usliši prošnjo.

Od tiste dobe ima svečan najmanj dni v letu in v mesecu marcu še večasih tudi sneži, četudi sneg nikoli dolgo ne leži.

Zapisal A. Kosi.